

Meets & Greets online Overbruggen

Elke vrijdagmiddag van 15-16 uur via livestream

Meets & Greets vanuit [OGO Academie](#):

1. Toolkit historisch redeneren met kinderen - Lorien de Koning en Marije Heijkoop

Deze toolkit is tot stand gekomen in een 3 jaar durend ontwerponderzoek, uitgevoerd door onderzoekers van de VU, nascholers van De Activiteit en leerkrachten van vijf verschillende basisscholen voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Het onderzoek is gesubsidieerd door het NRO. Deze onderzoeksgroep houdt zich al een aantal jaar bezig met het ontwikkelen van geschiedenisonderwijs in de richting van historisch onderzoek doen. Dit omdat we er in onze praktijken tegen aan lopen dat thematiseren, spel en onderzoek lastig te verweven zijn met de voorgeschreven historische canon. We voelen de urgentie om het vak geschiedenis voor leerlingen relevanter en betekenisvoller te maken. Het beeld van 'Geschiedenisonderwijs' als het louter leren over historische gebeurtenissen en feiten leeft nog heel sterk en daar willen we van af. Wij willen geschiedbeoefening benaderen in de zin van historisch onderzoek doen. Om deze benadering praktisch uitvoerbaar te maken, is een toolkit voor leerkrachten ontwikkeld, met daarin didactische handvatten en beeldmateriaal om historisch onderzoek te kunnen gaan doen!

Lorien de Koning is nascholer/ontwikkelaar bij De Activiteit, landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Marije Heijkoop is bovenbouwleerkracht CBS De Regenboog in Ridderkerk en deelnemer Mibonetwerk OGO Academie/V.U.

2. Goede gesprekken in Ontwikkelingsgericht Onderwijs door de MODEL2TALK interventie – Chiel van der Veen

In Ontwikkelingsgericht Onderwijs nemen goede gesprekken een centrale plek in. Dagelijks voeren leerkrachten gesprekken met leerlingen in de grote groep of kleine groep of geven zij leerlingen de ruimte om met elkaar in gesprek te gaan. Die gesprekken gaan over uiteenlopende onderwerpen en kunnen verschillende vormen aannemen. Wat al die gesprekken in Ontwikkelingsgericht Onderwijs gemeenschappelijk hebben, is dat die gesprekken fungeren als de lijm waarmee niet alleen activiteiten met elkaar worden verbonden, maar ook de perspectieven van leerlingen, de leerling met de leerkracht, en de leerling met de bredere wereld. In dit hoofdstuk beschrijven wij wat de kenmerken en functies zijn van goede gesprekken in Ontwikkelingsgericht Onderwijs, hoe leerkrachten die gesprekken orkestreren en hoe de MODEL2TALK interventie leerkrachten hierin ondersteunt.

Chiel van der Veen is universiteit docent bij de sectie Onderwijswetenschappen aan de Vrije Universiteit.

3. Theoriegestuurde onderwijsinnovatie en de Stoftovenaars! – Marjolein ten Cate en Bert van Oers

De hedendaagse nadruk op 'What works?' als criterium voor effectieve onderwijsvernieuwingen, heeft de onderwijsinnovatie zowel praktisch als theoretisch geen goed gedaan. In deze Meet & Greet wordt dit uitgelegd aan de hand van de beperkingen van de 'evidence-based benadering' en de problemen met 'replicaties' van 'succesvolle' onderwijssettings. In het verlengde daarvan pleiten we voor theoriegestuurde onderwijsinnovatie, waarin de verbinding tussen een expliciete theoretische basis en het handelen van practici de kern vormt van de innovaties. Denkend vanuit de Cultuurhistorische Activiteitstheorie (CHAT) bespreken we de theoretische basis van sociaal-culturele praktijken als betekenisvolle leercontexten met rijke opbrengsten voor alle leerlingen. Een concrete uitwerking daarvan met leerlingen in de klas laten we zien aan de hand van naaiatelier 'De Stoftovenaars'.

Marjolein ten Cate is bovenbouwleerkracht van OBS Julianaschool in Schagen en deelnemer Mibonetwerk OGO Academie/V.U. Bert van Oers is Professor emeritus Cultuurhistorische Onderwijspedagogiek aan de Vrije Universiteit.

4. Lezen en schrijven doe je samen - Bea Pompert en Ingrid Appelman

In deze Meet & Greet gaat het over leren lezen in de onderbouw (groep 1-4) door deelname aan betekenisvolle lees- én schrijfactiviteiten. Expliciet gaan wij in op het leren lezen zonder gebruik te maken van een aanvankelijke leesmethode in groep 3. Wij onderbouwen deze aanpak met het werk van o.a. Clay, Guthrie, Chambers, Wells en Van Oers. Het gaat in deze aanpak om 'meer dan lezen' (Berenst, 2016) en om het opbouwen van narratieve leerprocessen (Van Oers, 2006). Leerlingen leren lezen en schrijven door deelname aan verhalen, spel en onderzoek. De Leerkracht bouwt door interactie en instructie aan een community van lezers en schrijvers. Gezamenlijk ontstaat bij de leerlingen zin in lezen en schrijven en ontwikkelt de leesvaardigheid zich optimaal.

Bea Pompert is nascholer/ontwikkelaar bij De Activiteit, landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Ingrid Appelman is leerkracht en 'Zin in Lezen' specialist Pater Jan Smitschool, Heerhugowaard.

Meet & Greets vanuit het [lectoraat Waarde\(n\) van Vrijeschoolonderwijs](#)

1. Beoordelen met kiemkracht - Wouter Modderkolk

Vanuit welke intentie zouden wij in het VO onze manier van toetsen & evaluatie kunnen inrichten zodat die meer recht doet aan de brede ontwikkelingsdoelen van ons onderwijs? Toetsen we vooral vanuit een behoefte van controle of willen we vanuit een grondhouding van vertrouwen de leerling in zijn/haar ontwikkeling waarnemen? En hoe ziet dit er dan uit? Tijdens deze bijeenkomst zullen we samen gaan onderzoeken wat gouden voorbeelden zijn van toetsen die recht doen aan de intenties en doelen van ons onderwijs.

Wouter Modderkolk werkt als leraar economie en decaan op de Stichtse Vrije School in Zeist en als onderwijsonderzoeker binnen het lectoraat Waarde(n) van Vrijeschoolonderwijs.

2. Het (vrijeschool)onderwijs als uitnodiging om volwassen in de wereld te willen zijn - Akke Faling

Hoe onderwijzen en begeleiden we kinderen en jongeren zo dat we ze uitnodigen om op een volwassen manier in de wereld te willen zijn? In deze Meet & Greet wil ik kort iets schetsen over onderwijs ten dienste van volwassenheid, of menselijkheid. Aan de hand van ervaringen van oud-vrijeschoolleerlingen geef ik een inkijkje in hoe vrijescholen daar vorm aan geven en wat dit in het (volwassen)leven van deze oud-leerlingen betekent. Hoe vrijescholen bij proberen te dragen aan volwassenheid is (in haar diversiteit) één manier. We gaan samen opzoek naar uitnodigingen tot volwassenheid in ons pluriforme onderwijs. *Akke Faling is docent aan de vrijeschool lerarenopleiding (VSP) van Hogeschool Leiden en onderzoeker bij het lectoraat Waarde(n) van Vrijeschoolonderwijs van Hogeschool Leiden*

3. Engagement voor het leren op school - Saskia Snickers

Onderwijs is niet het vullen van een vat maar het ontsteken van een vuur! W.B. Yeats
Hoogbegaafde kinderen kunnen uitzonderlijk gemotiveerd en leergierig zijn. Toch blijkt het een klus om deze leerlingen op school te motiveren voor hun schoolwerk. Wat wordt er bedoeld met motivatie en welke factoren zijn van belang bij het bevorderen van motivatie? Welkom bij de interactieve lezing over de begeleiding van (hoog)begaafde kinderen op de vrijeschool. Over engagement voor het leren op school en het vuur ontsteken.

Saskia Snickers werkt als schoolpsycholoog bij BVS Schooladvies en in haar eigen praktijk. Daarnaast werkt zij als onderzoeker bij het lectoraat Waarde(n) van Vrijeschoolonderwijs aan een promotieonderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen.

4. De brede vormende werking van het periodeonderwijs - Aziza Mayo

Ieder lesdag op de vrijeschool begint al honderd jaar met periodeonderwijs: een dubbel lesuur waarin de klas een aantal weken lang een thema of onderwerp uitgebreid verkend en verdiept door activiteiten die het denken, voelen en willen aanspreken. De bedoeling van periodelessen is om leerlingen in ontmoeting en dialoog te brengen met het onderwerp, de wereld en zichzelf. Iedere vrijeschoolleraar geeft deze lessen op eigen wijze vorm. In deze werkgroep ga ik in op hoe leraren van middelbare vrijescholen met behulp van de drie doeldomeinen van Biesta (kwalificatie, socialisatie en subjectwording) naar hun lessen hebben gekeken om van daaruit samen te verkennen: wat wil ik mijn leerlingen meegeven en hoe kunnen mijn lessen de brede vorming van leerlingen stimuleren?

Aziza Mayo is lector Waarde(n) van Vrijeschoolonderwijs bij Hogeschool Leiden

5. Subjectwording door kunstonderwijs - Michiel Bos

In de Meet & Greet "het papier is de wereld" maak je kennis met het onderzoek van Michiel Bos naar onderwijs waarbij subjectwording centraal staat (Biesta, 2018). In deze benadering van onderwijs staan de kennis, de kunde (kwalificatie), de sociale en culturele vaardigheden (socialisatie) in het licht van subjectwording (persoonsvorming). Het onderzoek heeft zich gericht op de leerlijn Vormtekenen van het Vrijeschoolonderwijs en heeft aanwijzingen opgeleverd voor onderwijs dat het kind in dialoog brengt met de wereld met het denken, voelen en willen. In de Meet & Greet vertelt Michiel over het onderzoek, de uitkomsten en ga je zelf ervaren hoe het tekenen van vormen een metafoor kan zijn voor de dialoog met de wereld.

Michiel Bos is docent muziek, film en multimediamkunst in het basisonderwijs. Daarnaast begeleidt hij teams bij het versterken van het cultuuronderwijs in de school.

Meet & Greets vanuit het [lectoraat Vernieuwingsonderwijs](#):

1. Zelfsturend leren kun je niet zelfsturend leren - Patrick Sins en Ineke Vermeulen

Zelfsturend leren is cruciaal voor het leren van leerlingen. Verschillende studies tonen echter aan dat zelfsturend leren in het basisonderwijs nauwelijks op gang komt. Observatiestudies laten zien dat leraren er vaak niet in slagen hun leerlingen strategieën voor zelfsturend leren aan te leren, ook al erkennen ze dat het onderwijzen van zelfsturend leren belangrijk is voor het leren van hun leerlingen. Zelfsturend leren komt dus amper aan bod in het basisonderwijs, omdat leraren niet weten hoe ze zelfsturend leren kunnen bevorderen. Vanuit dit knelpunt heeft het lectoraat in samenwerking met acht vernieuwingsscholen de professionaliseringsaanpak iSELF ontwikkeld waarin leraren effectief leren omgaan met kennis over zelfsturend leren en waarbij strategieën worden aangereikt en geoefend om zelfsturend leren in de eigen onderwijspraktijk te integreren. Tijdens deze Meet & Greet laten we iSELF zien en gaan deelnemers aan de slag om zelfsturend leren in de eigen les te kunnen bevorderen

Patrick Sins is lector Vernieuwingsonderwijs bij Saxion en Thomas More Hogeschool. Ineke Vermeulen is onderwijsspecialist en intern begeleider bij de Casimirschool en docent bij Thomaas More Hogeschool

2. Autonomie bevorderen door groepsgewijs probleem oplossen - Lida Klaver

Autonomie bevorderen in een complexe, democratische samenleving betekent dat kinderen leren hoe ze een eigen mening kunnen vormen. Ze leren wat hun eigen mogelijkheden zijn om iets te doen aan de problemen die zij belangrijk vinden en waar zij zich zorgen over maken. Samen met leraren hebben we leeractiviteiten ontwikkeld die burgerschapsvormend zijn en waarmee kinderen leren over bèta en technologie. Kinderen bedenken oplossingen voor problemen die te maken hebben met bijvoorbeeld de textielindustrie, internet der dingen, nanotechnologie of plastic soep. Vervolgens discussiëren ze over de meest optimale oplossing. De coronacrisis benadrukte nogmaals het belang van wat wij noemen Bèta Burgerschap: groepsgewijs probleem oplossen over maatschappelijk-technologische vraagstukken. We moeten het samen doen. In deze Meet & Greet maak je kennis met Bèta Burgerschap en denk je na over de rol van maatschappelijk-technologische vraagstukken in jouw onderwijs. Je verkent hoe jij de autonomie van kinderen kan bevorderen door het stimuleren van kritisch denken, samen denken, en beslissingen nemen.

Lida Klaver is onderzoeker bij het lectoraat Vernieuwingsonderwijs bij Saxion. In samenwerking met onder andere TechYourFuture en verschillende scholen in het basis- en voortgezet onderwijs doet zij onderzoek naar Bèta Burgerschap.

3. Brede vorming - René Berends

De verschillende traditionele vernieuwingssscholen hebben gezamenlijk de wens om kinderen breed te vormen. Maar toen aan verschillende vernieuwingssscholen gevraagd werd wat brede vorming 'is' en wat eraan gedaan werd, kwamen er verschillende antwoorden. Daarop is in het lectoraat Vernieuwingsonderwijs in een literatuuronderzoek het begrip precies in kaart gebracht en is in een vervolgonderzoek verkend op welke wijze aan die brede vorming aandacht besteed kan worden. In de Meet & Greet wordt van het literatuuronderzoek en van het erop volgende focusgroeponderzoek onder experts en leraren verslag gedaan. De Meet & Greet levert de deelnemer een duidelijk kader op voor brede vorming en inspirerende voorbeelden om er in de eigen praktijk aan te werken.

René Berends is daltonopleider en onderzoeker bij het lectoraat Vernieuwingsonderwijs bij Saxion

4. Bevorderen ondernemende houding bij kinderen - Jaap Meijer

Kern van het jenaplanconcept is het bevorderen van het zelfverantwoordelijk denken en handelen van kinderen en het leren samenleven. In beide aspecten vormt de ondernemende houding van kinderen een belangrijke motor. Initiatieven nemen, met eigen eigen plannen werken, pro-actief zijn, niet achterover leunen, zijn daarbij belangrijke ingrediënten. In het narratief onderzoek dat de NJPV heeft opgezet zijn praktijkverhalen van stamtroepleiders opgehaald. Een deel van die praktijkverhalen wordt tijdens de Meet & Greet gepresenteerd en besproken. Bij de vormgeving wordt nadrukkelijk een appel gedaan op de ondernemende houding van de deelnemers.

Jaap Meijer is directeur van de Nederlandse Jenaplan Vereniging en daarnaast opleider-trainer-begeleider van jenaplanscholen. Leden van de onderzoeksgroep zijn stamgroepleider of opleider.

5. Bittere noodzaak: maak je concept meetbaar! - Jaap de Brouwer en Vera Otten-Binnerts

In deze Meet & Greet gaan we met deze vraag aan de slag: hoe maak je je concept meetbaar? Het werken met onderwijsconcepten kent namelijk een lange geschiedenis, maar er is echter nauwelijks onderzoek gedaan naar de effectiviteit van vernieuwingsonderwijs. Een ander probleem is dat onderzoek naar de effectiviteit van een onderwijsconcept lastig is omdat scholen nogal verschillend invulling geven aan hun concept. Vernieuwingscholen kunnen hierdoor maar lastig aantonen waar hun daadwerkelijke kracht en meerwaarde ligt! In deze Meet & Greet geven we twee praktijkvoorbeelden hoe het lectoraat Vernieuwingsonderwijs de implementatie van het montessori en het daltonconcept in kaart brengt. Ook bekijken wat dit betekent voor de doorontwikkeling van het concept en waar het aangescherpt kan worden. Vervolgens gaan we in kleine groepen praktisch aan de slag om te bedenken hoe je de implementatie van het concept van jouw school inzichtelijk gemaakt kan worden.

Jaap de Brouwer is montessoriopleider en onderzoeker bij het lectoraat Vernieuwingsonderwijs bij Saxion. Vera Otten-Binnerts is daltonopleider, bestuurslid van de Nederlandse Dalton Vereniging en onderzoeker bij het lectoraat Vernieuwingsonderwijs bij Saxion.

6. Geef leerlingen een stem - Jeroen Bron

“Deze keer gaan we het helemaal anders doen. In plaats van dat ik bepaal waarover de lessen gaan, doen jullie voorstellen voor wat jullie interessant vinden om te leren. Jullie hebben de controle!” In deze Meet & Greet gaan we na hoe we leerlingen meer kunnen betrekken bij eerplanontwikkeling op school- en klasniveau. In deze Meet & Greet verkennen we motieven voor leerlingenparticipatie of ‘student voice’ en gaan we na hoe we aan de hand van de leerplanonderhandelingsmethode leerlingen een stem kunnen geven.

Jeroen Bron is portefeuillehouder en projectleider voor burgerschapsonderwijs en maatschappelijke thema's bij SLO.